

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα

Συμβολή στην οικονομία, εξελίξεις και προκλήσεις

Στόχος της έρευνας

- ▶ Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα (βάσει διαθέσιμων στοιχείων από τις Στατιστικές Διάρθρωσης Επιχειρήσεων της Eurostat μέχρι το 2014)
- ▶ Είναι, και πως, σημαντικός πυλώνας της ελληνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας;
- ▶ Πως επηρέασε η κρίση τις ΜμΕ και ποιο είναι το προφίλ των επιχειρήσεων που άντεξαν στην κρίση;
- ▶ Ποιες βασικές παράμετροι επηρεάζουν τη δυνατότητα ανάκαμψης;
- ▶ Εμπειρισταωμένη προσέγγιση, τεκμηριωμένη καταγραφή, έγκυρη διάγνωση, αναπτυξιακές προτάσεις.

Βασικά ευρήματα της έρευνας

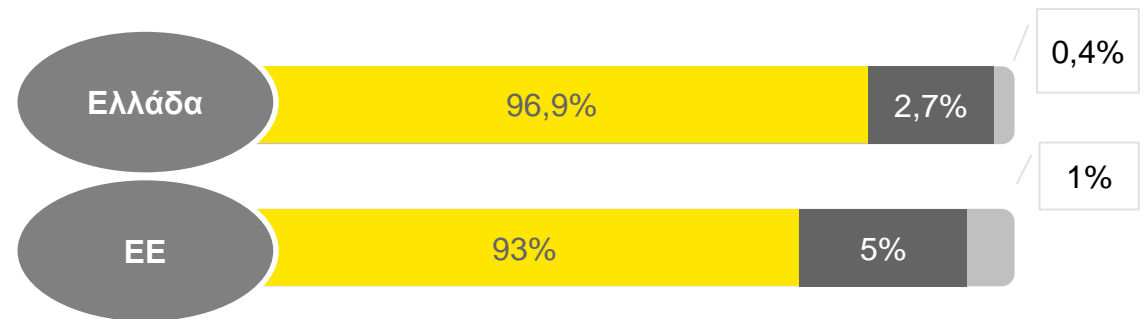
- ▶ ΜμΕ καλύπτουν το 99.9% των επιχειρήσεων, αλλά χαμηλό ποσοστό μεσαίων επιχειρήσεων (μόλις 2.7% ενώ στην ΕΕ ξεπερνά το 6%)
- ▶ Παρά τη χαμηλή παραγωγικότητα, οι ΜμΕ συνεισφέρουν σημαντικά στην παραγόμενη προστιθέμενη αξία σχεδόν 20% του ΑΕΠ (2014)
- ▶ Είναι πυλώνας της απασχόλησης με περίπου το 87% των εργαζομένων σε επιχειρήσεις. Αλλά και πηγή ανεργίας- κατά την κρίση η απασχόληση σε ΜΜΕ έπεσε από 2.4 εκ. το 2008 σε 1.8 εκ. το 2014.
- ▶ Το μέγεθος των ΜμΕ συνδέεται με την παραγωγικότητα και με την παραγόμενη προστιθέμενη αξία. Οι μεσαίες παρουσιάζουν παραγωγικότητα κατά 178% υψηλότερη από τις πολύ μικρές
- ▶ Οι εξαγωγές βελτιώνονται κατά σχεδόν 40% την περίοδο 2010-2014, ιδιαίτερα για τις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις.
- ▶ Το τεχνολογικό περιεχόμενο προϊόντων και υπηρεσιών ενισχύει τις δυνατότητες ανάκαμψης. Υπάρχουν πολλές κρυφές ανταγωνιστικές δυνατότητες μέσω καινοτομίας, εμπορεύσιμων προϊόντων και μείωσης του κόστους παραγωγής
- ▶ Κορυφαία ζητήματα είναι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση, η δυσκολία διεύρυνσης της πελατειακής βάσης, ο ανταγωνισμός και το ρυθμιστικό πλαίσιο.
- ▶ Φορολογία, γραφειοκρατία, χρηματοδότηση εμποδίζουν τις ΜμΕ από το να αναλάβουν το αναπτυξιακό μερίδιο που τους αναλογεί.

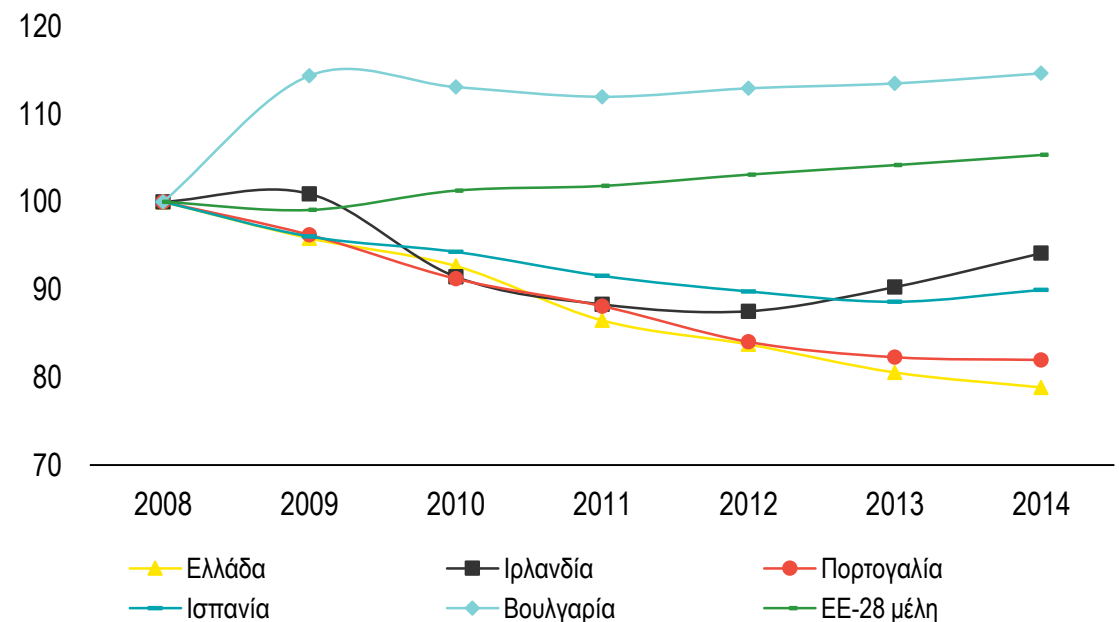
Κατακερματισμένη αγορά, μικρά μεγέθη, σημαντικές απώλειες

- ▶ Πάρα πολλές μικρές επιχειρήσεις και λίγες μεσαίες. Οι μεσαίες είναι οι μισές από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.
- ▶ Όλες οι κατηγορίες ΜμΕ είδαν μείωση του αριθμού τους στην Ελλάδα της κρίσης
- ▶ Κάτι που συνέβη και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.
- ▶ Η ανάκαμψη ωστόσο μόνο στην Ελλάδα δεν έχει ξεκινήσει.

Κατανομή ΜμΕ ανά μέγεθος (2014)

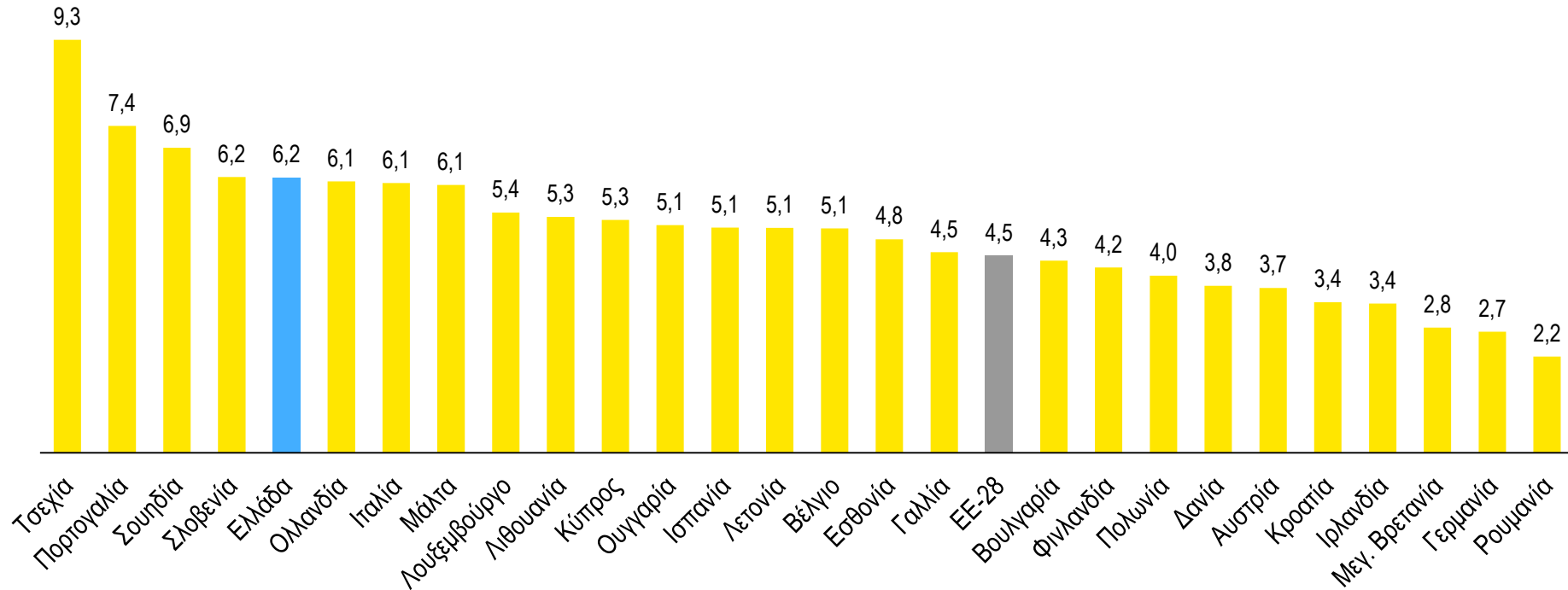

Εξέλιξη αριθμού ΜμΕ σε επιλεγμένες χώρες

Υψηλή πυκνότητα ΜμΕ σε σχέση με τον πληθυσμό

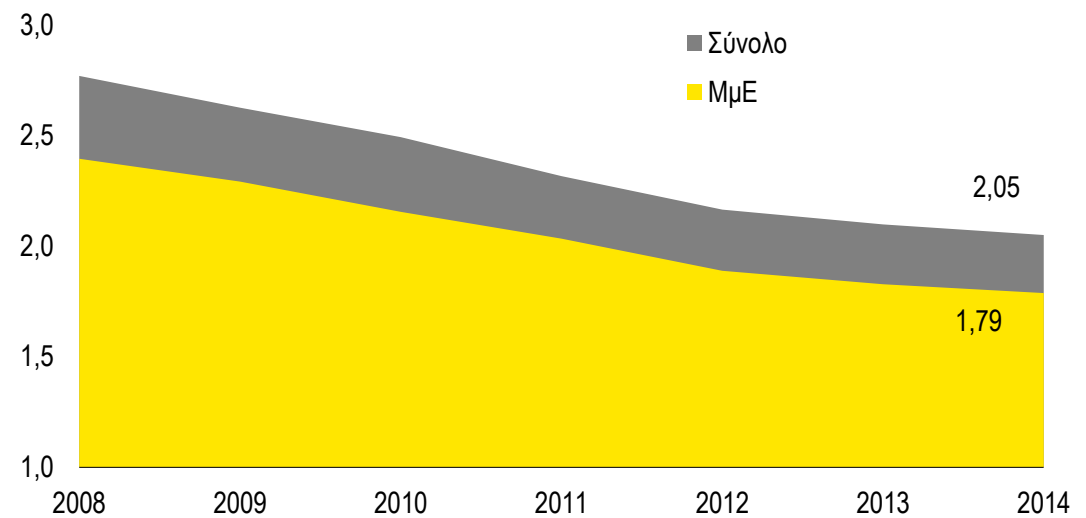

- ▶ Η Ελλάδα στις χώρες που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη πυκνότητα ΜμΕ σε σχέση με τον πληθυσμό τους (6,2 ΜμΕ ανά 100 κατοίκους)
- ▶ Ο μέσος όρος των Ε.Ε.-28 φτάνει το 4,5 ΜμΕ ανά 100 κατοίκους
- ▶ Η υψηλή πυκνότητα των ΜμΕ στον πληθυσμό αντικατοπτρίζεται και στη συμβολή των ΜμΕ στη συνολική απασχόληση

Μεγάλη συμβολή στην απασχόληση με την κρίση να επιφέρει σημαντική μείωση σε όλες τις ΜμΕ

- ▶ Το 68% του εργατικού δυναμικού των ΜμΕ απασχολείται στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, το 19% στις μικρές επιχειρήσεις 10-49 ατόμων και το υπόλοιπο 13% στις μεσαίες επιχειρήσεις.
- ▶ Κλάδοι με μεγαλύτερη πτώση: ένδυση, δερμάτινα προϊόντα, ξυλείας, ξύλινων προϊόντων, χαρτοποιίας και κατασκευών.
- ▶ Κλάδοι με μικρή πτώση: Υπηρεσίες φιλοξενίας, εξόρυξη, και τρόφιμα
- ▶ Θετικά κινήθηκαν οι κλάδοι των πετρελαιοειδών και της ύδρευσης και διαχείρισης λυμάτων.

Απασχολούμενοι σε ΜμΕ & σύνολο επιχειρήσεων (εκατομμύρια)

Εξελίξεις στην απασχόληση στις ΜμΕ

-50 με 60%

Ένδυση & δερμάτινα προϊόντα, ξυλεία, χαρτοποιία & κατασκευές

-15 με 20%

Υπηρεσίες φιλοξενίας, Εξόρυξη και Τρόφιμα

+ 100%

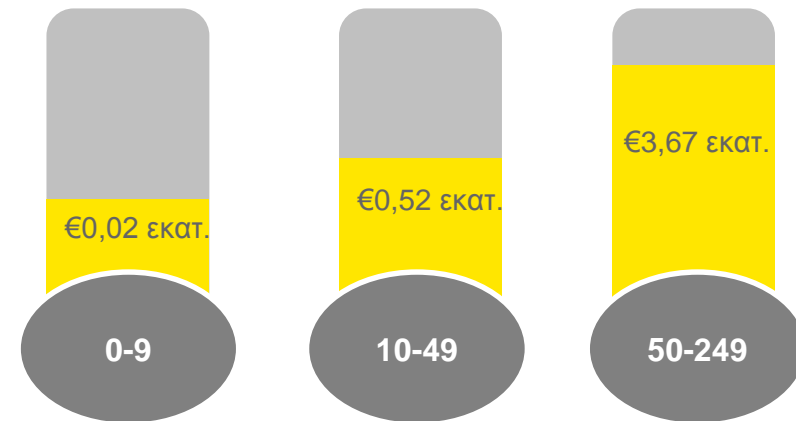
Πετρελαιοειδή και της ύδρευση και διαχείριση λυμάτων

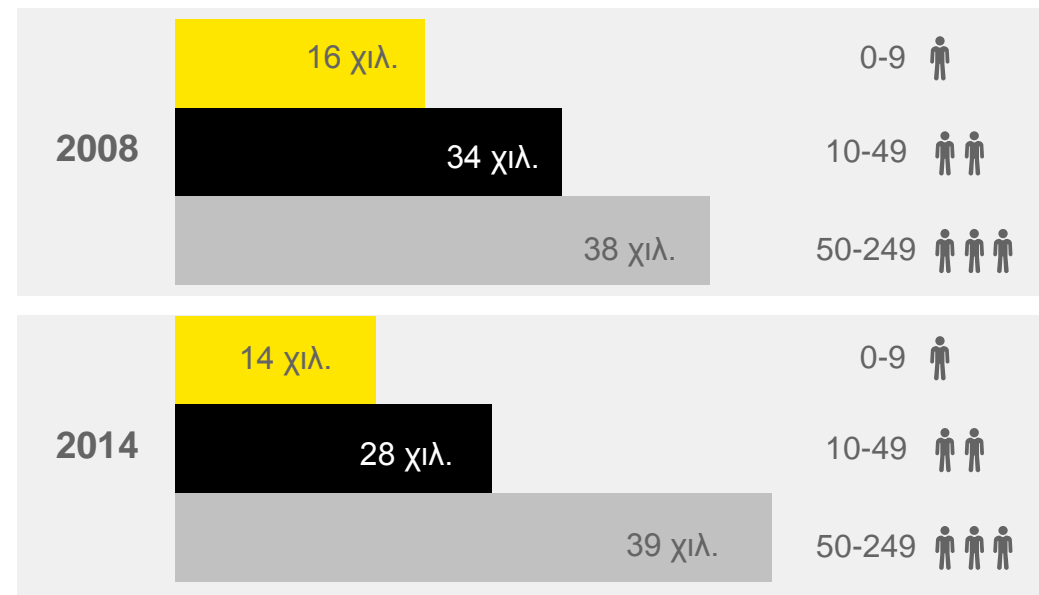
Το επιχειρηματικό μέγεθος συνδέεται με την επιτυχία – Πρόκληση η επιχειρηματική μεγέθυνση

- ▶ Η προστιθέμενη αξία των μεσαίων επιχειρήσεων ανά επιχείρηση, στο €3,67 εκατ., έναντι €0,52 εκατ. των μικρών και €0,02 εκατ. των πολύ μικρών επιχειρήσεων
- ▶ Οι μεσαίες ΜμΕ παρουσιάζουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα και δυνατότητες ανάπτυξης
- ▶ Η παραγωγικότητα (προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο) στις μεσαίες επιχειρήσεις είναι της τάξης των €39.000, έναντι €14.000 για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις.
- ▶ Η μεγέθυνσή (scaling-up) των ΜμΕ αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην προσπάθεια παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας

Προστιθέμενη αξία των μεσαίων επιχειρήσεων ανά επιχείρηση (2014)

Προστιθέμενη Αξία ανά απασχολούμενο

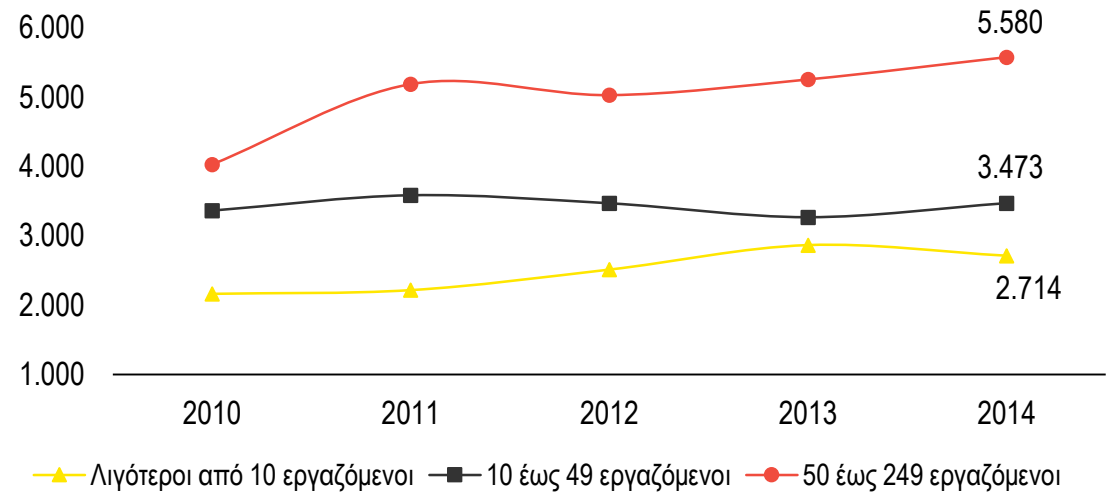

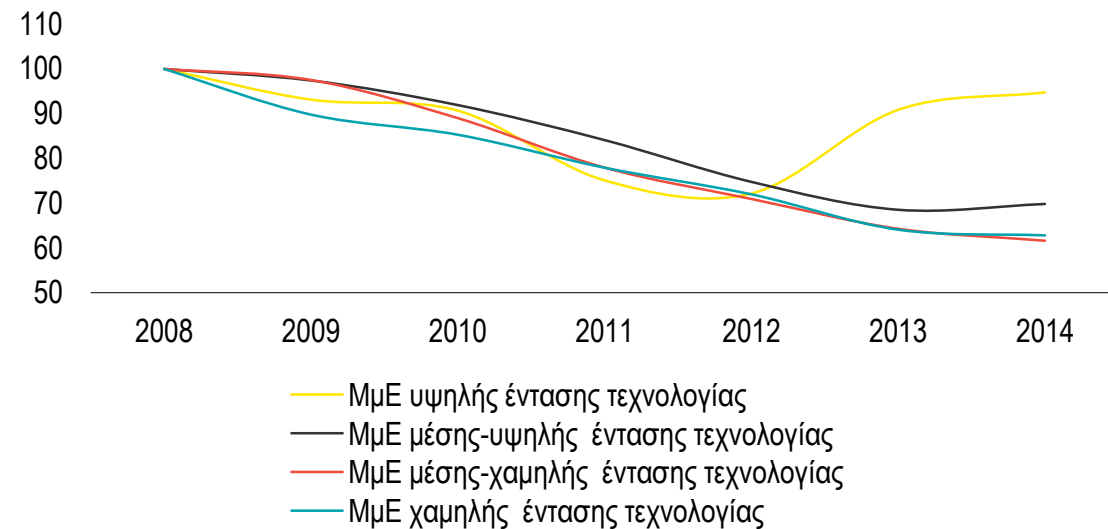
Εξωστρέφεια και τεχνολογικό περιεχόμενο ενισχύουν την ανάκαμψη

- ▶ Οι μεσαίες επιχειρήσεις προσαρμόστηκαν καλύτερα στην κρίση μέσω της στόχευσης στις εξαγωγές.
- ▶ Το επιχειρηματικό μέγεθος ανοίγει διεθνείς ορίζοντες. Πολύ περιορισμένες εξαγωγές από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις
- ▶ Το τεχνολογικό περιεχόμενο προϊόντων / υπηρεσιών αποτελεί καίρια παράμετρο ανάκαμψης.

Σύνολο εξαγωγών ανά μέγεθος επιχείρησης ΜμΕ (σε εκατ. €)

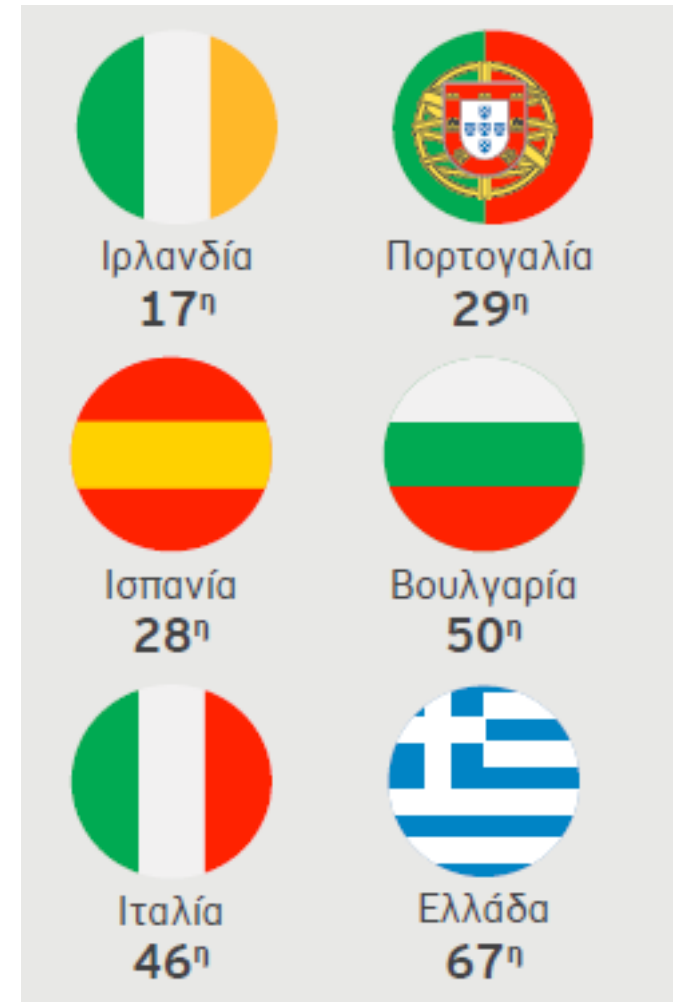
Εξέλιξη του αριθμού απασχολούμενων βάσει έντασης τεχνολογίας

Αρνητικό επιχειρηματικό περιβάλλον και φθίνουσα ανταγωνιστικότητα

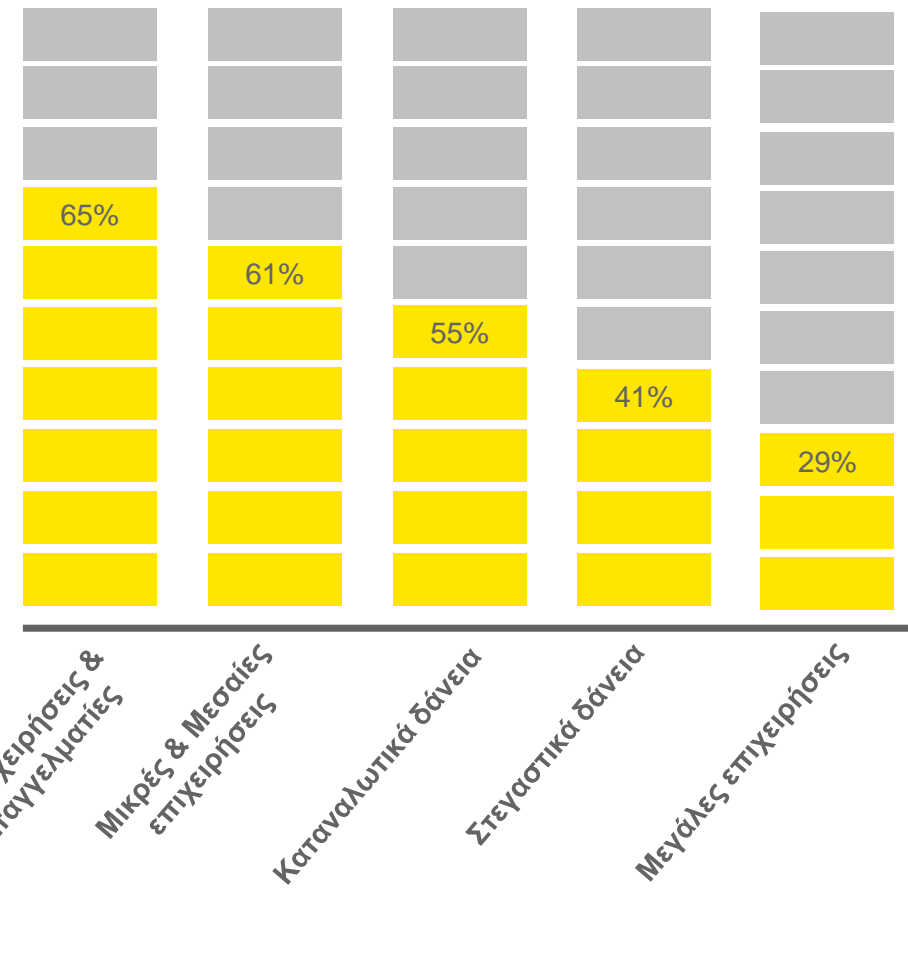
- ▶ Η δυσκολία στη χρηματοδότηση, κυρίαρχο πρόβλημα των ΜμΕ. Σχεδόν μία στις τέσσερις ελληνικές ΜμΕ αναδεικνύει το ζήτημα του δανεισμού ως το κυρίαρχο πρόβλημα που αντιμετωπίζει SAFE (Survey on the Access to Finance of Enterprises) του 2016
- ▶ Συνεχίζεται η φθίνουσα πορεία της Ελλάδας στην παγκόσμια κατάταξη ανταγωνιστικότητας
- ▶ Κατατάσσεται από την Παγκόσμια Τράπεζα στην 67η θέση μεταξύ 190 χωρών ως προς την ευκολία του επιχειρείν, με βάση 10 κριτήρια.
- ▶ Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση αποτελεί το πιο σημαντικό πρόβλημα για τις ΜμΕ και την ανάπτυξή τους.

Υπερδανεισμός και μη-εξυπηρετούμενα ανοίγματα

- ▶ Η συντριπτική πλειονότητα των ΜμΕ είναι υπερδανεισμένες
- ▶ Η κατάρρευση των πωλήσεων δημιούργησε μεγάλες πιέσεις και πολλά μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα καθώς η κεφαλαιακή διάρθρωση των ΜμΕ είχε σχεδιαστεί προ κρίσης για πολύ υψηλότερους όγκους πωλήσεων.
- ▶ Οι κλάδοι που καταγράφουν τη μεγαλύτερη μείωση του κύκλου εργασιών τους τα τελευταία έτη, όπως προκύπτει από τη μελέτη των περιπτώσεων ΜμΕ που έχει διαχειριστεί η ΕΥ, είναι οι κλάδοι των υπηρεσιών υγείας, των αγροτικών προϊόντων και του λιανικού εμπορίου.

Ποσοστό μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ανά δανειακό χαρτοφυλάκιο στην Ελλάδα

Που μπορεί να βασιστεί η μελλοντική ανάπτυξη;

- ▶ Οι ΜμΕ παρουσιάζουν αρκετές αδυναμίες, αλλά και πολλά πλεονεκτήματά και μπορούν να στηρίξουν την επανεκκίνηση της εθνικής οικονομίας.
- ▶ Η μεγέθυνση (scaling-up) των ΜμΕ αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην προσπάθεια παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας, καθώς το μέγεθος επηρεάζει θετικά τη δυνατότητα προσαρμογής σε νέα δεδομένα, την αύξηση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας, την παραγωγικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερης σημασίας είναι η μεγέθυνση των ελληνικών ΜμΕ, μέσω συνεργασιών, συγχωνεύσεων, συμπράξεων και επενδύσεων.
- ▶ Προκειμένου να καταφέρουν οι ΜμΕ θα πρέπει, σε πολλές περιπτώσεις, να ακολουθήσουν διαφοροποιημένες επιλογές χρηματοδότησης από αυτές μέχρι σήμερα.
- ▶ Ειδικότερα, όσον αφορά στο ζήτημα των μη εξυπηρετούμενων δάνειων, η κύρια πρόκληση είναι η αναγνώριση και υποστήριξη από το χρηματοπιστωτικό σύστημα των ΜμΕ, που, παρά τον υπέρμετρο δανεισμό τους, έχουν προοπτικές επιβίωσης και ανάπτυξης.
- ▶ Κυρίως η μεγέθυνση θα υποβοηθήσει την απορρόφηση των επιμέρους προβλημάτων και θα επιτρέψει την πραγματοποίηση οικονομιών κλίμακος, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις για να μπορέσουν οι ελληνικές ΜμΕ να ανταγωνιστούν στο διεθνές περιβάλλον